

Wij (Archeodienst BV) stellen voor om de mogelijkheid tot een financiële zekerheidsstelling in de AMVB op te nemen voor het archeologische onderzoek dat in het kader van de omgevingsvergunning uitgevoerd moet worden. Een dergelijke regeling bestaat al in het kader van de Ontgrondingenwet en de Wet milieubeheer.

Er is onlangs een openbare discussie ontstaan over het probleem van onbetaald archeologisch onderzoek naar aanleiding van ons dreigement om de vondsten van de onbetaalde opgravingen te verkopen (zie bijgevoegde krantenartikelen). Het gaat hier om een serieus probleem waarvan de omvang op het moment geïnventariseerd wordt. Het zal zeker om miljoenen Euro's en vele tientallen of honderden onderzoeken gaan, die door het achterwege blijven van betaling als verloren beschouwd moeten worden. Daarnaast levert dit probleem het risico op dat archeologische bedrijven omvallen waardoor nog veel meer projecten verloren zullen gaan. De gemeenten die zouden moeten handhaven op naleving van de voorwaarden van de bouw/omgevingsvergunning, doen dit niet en provincies maken geen gebruik van hun mogelijkheid tot interbestuurlijk toezicht. In het kader van onze actie is door een aantal provincies conservatoir beslag gelegd op de vondsten van de onbetaalde projecten om te voorkomen dat deze verkocht worden. In de nog komende rechtszaak die hiervan het gevolg is, zal een uitspraak over de interpretatie van de erfgoedwet/monumentenwet moeten komen in de gevallen dat de verstoorder niet betaalt. Dit is immers de basis voor de provincies om beslag te leggen. Zal er een oordeel komen dat een opgravingsbedrijf de volledige verantwoordelijkheid heeft over een project dat hij heeft aangenomen en dus ook de volledige uitwerking, conservering en deponering moet betalen als de opdrachtgever niet betaalt, dan is dat de dood voor het huidige archeologische bestel met opgravingsbedrijven, zeker nu we weten dat de gemeente geen handhaving toepassen. Het risico zal voor de bedrijven namelijk onredelijk hoog worden. Zal het oordeel zijn dat de verantwoordelijkheid voor niet betaalde projecten bij de provincies ligt, dan zullen alle kosten van onbetaalde projecten voor de provincies zijn. In beide gevallen zal dit een onwenselijk resultaat zijn. Het is daarom beter om te voorkomen dat projecten niet betaald worden. Dit kan eenvoudig door een financiële zekerheidsstelling in de vorm van bijvoorbeeld een bankgarantie. Dit is ook een oplossing voor de gevallen waarin een initiatiefnemer failliet gaat en het project niet gerealiseerd wordt, maar het archeologische onderzoek wel al uitgevoerd is. Deze zekerheidsstelling moet gelden voor onderzoek dat nog uitgevoerd moet worden bij verlening van de omgevingsvergunning (opgravingen, begeleidingen e.d.) maar ook voor het onderzoek dat in het kader van de vergunningaanvraag uitgevoerd is (vnl. proefsleuvenonderzoeken). Voor deze onderzoeken, waarbij ook al cultureel erfgoed is opgegraven, zal vóór vergunningverlening aangetoond moeten worden dat ze geheel betaald zijn en gedeponeed zijn of zullen worden bij de provincie of gemeente.

Als een gemeente geen gebruik maakt van de mogelijkheid van financiële zekerheidsstelling bij vergunningverlener en het archeologische onderzoek wordt vervolgens niet betaald en afgerond, dan kan de gemeente hiervoor verantwoordelijk gesteld worden.

Opzienbarende actie opgravingsbedrijf Archeodienst tegen wanbetalers

Bodemruchten te koop

Bedrijf wil wanbetalers aan schandpaal nagelen en overheden wakker schudden. Daarom gaan alle bodemvondsten in de openbare verkoop.

Anne Boer
Zevenaar/Amerfoort

Aardewerk, botresten, metalen voorwerpen, glaswerk, houten voorwerpen en enkele regelrechte museumstukken. Stuk voor stuk waardevolle vondsten bij archeologische opgravingen die binnenkort in de openbare verkoop gaan.

Het kan echt niet anders, meent Willem-Simon van de Graaf, directeur van de Archeodienst in Zevenaar en initiatiefnemer van de openbare verkoop. De stap reukingen die hij maar niet krijgt bezald, wordt steeds groter en niemand wil luisteren. „Dan moet de knuppel maar in het hoenderhok. Hopelijk forceren we met een openbare verkoop dat er eindelijk beweging komt.”

In de verkoop gaan archeologische vondsten die bij de projecten van wanbetalers – vooral bedrijven, enkele particulieren en één gemeente – zijn verzameld. Tenzij de openstaande facturen alsnog worden betaald.

Het 'ultimatum' verloopt op 8 september. Van de Graaf wil hiertoe alle betrokken partijen en vooral de overheden dwingen constructief mee te denken, zodat er eindelijk een structurele oplossing komt voor een ingewikkeld probleem.

Woordvoerder Dolf Muller van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed – onderdeel van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap – spreekt van een ongetruktelijke stap. „Voor ons is het in ieder geval aanleiding eens goed te gaan bekijken wat er aan de hand is en hoe groot het probleem is dat Archeodienst constateert.”

Bodemvondsten zo maar willen, kan volgens Muller absoluut niet. „Archeologische vondsten zijn van ons allemaal. Dat is wettelijk zo geregeld. Dat dit bedrijf toch met verkoop dreigt, geeft aan hoe desperaat de situatie is. Daar moeten we wel wat mee. Als wij kunnen bijdragen aan verbetering van de situatie doen we dat graag.”

Volgens Muller doet ook de Erfgoedinspectie inmiddels onderzoek naar de zaak.

Namen van wanbetalers will Van de Graaf nu nog niet noemen. „Eerst gaan we met provin-

Willem-Simon van de Graaf, directeur van de Archeodienst in Zevenaar. „Omdat ons werk niet wordt betaald, liggen de bodemvondsten letterlijk weg te rotten in de magazijnen.” Foto's: Rob van

Resten van aardewerken voorwerpen zijn slechts een voorbeeld van waardevolle vondsten bij archeologische opgravingen die binnenkort in de openbare verkoop gaan.

Verstoorder hoort een onderzoek te betalen

In 2007 is in wergeving vaargelegd dat bij de meeste bouwprojecten de gemeente het verantwoordelijke bevoegde gezag is. De gemeente bepaalt bij welke projecten er op welke manier archeologisch onderzoek uitgevoerd moet worden. De initiatiefnemer (vaak een bouwbedrijf) moet dat onderzoek betalen, volgens het principe 'de verstoorder betaalt'. Anders krijgt hij geen vergoeding.

Voor de uitvoering wordt in de meeste gevallen een archeologisch bedrijf ingeschakeld. Zodra de archeologen in het veld

hun werk afgerond hebben,

wordt de bouwlocatie in de register 'archeologieverij' verklaard en kan de initiatiefnemer zijn ontwikkelplannen vervolgen.

Daarmee is volgens directeur Willem-Simon van de Graaf van het bedrijf Archeodienst vaak ook de bereidheid tot het betalen van de rest van het onderzoek bij de initiatiefnemer verworven omdat hij nu immers niet de bouw mag beslijmen. „De initiatiefnemer heeft de verplichting ook de uitwerking te betalen, wat vastgelegd is in het contract.”

cies om tafel. Die zijn formeel eigenaar van alle archeologische vondsten op hun grondgebied. Wanbetalers krijgen nog even de gelegenheid de rekening te voldoen. We hebben ze per brief op de gevorderde bedragen gevestigd, dan biergen we de namen naar buiten.”

De kern van het probleem is volgens Van de Graaf dat gemeenten vaak bij bouwprojecten archeologisch onderzoek afdwingen. De bouwvervoer moet dat betalen, maar probeert daar onderuit te komen en gemeenten doen vervolgens niets. „Die moeten handhaven. Ze laten het allemaal onbetaald waardoor bedrijven er mee wegkomen.”

Terwijl het volgens de directeur zo simpel is. Gemeenten moeten het rapport van het archeologisch onderzoek opvragen. Als dat niet kan worden overgelegd, omdat de rekening niet is betaald, kan de gemeente op grond van de vergoeding de bouw stilleggen.

Twaalf projecten heeft Archeodienst niet betaald gekregen, waarvan zeven in Gelderland. Het bedrijf heeft nog zeker honderd euro tegoed voor het graafwerk en 3 ton voor nader onderzoek.

„Het is het toppje van de ijsberg”, vertrekt Van de Graaf. „Er zijn 30 archeologische bedrijven in het land. Ze hebben er allemaal moeite te maken. Het gaat bij elkaar om miljoenen euro's aan onbetaald onderzoek.”

Maar het gaat niet alleen om geld. „Omdat ons werk niet wordt betaald, liggen de bodemvondsten letterlijk weg te rotten in de magazijnen van de opgravingsbedrij-

ven. Er is geen geld voor nader onderzoek en behoud ervan. Er heeft al jarenlang een impulsse waarin niemand de verantwoordelijkheid wil nemen voor dit erfgoed.”

Opzienbarende stap

De opzienbarende stap van Archeodienst zorgt in de archeologische wereld voor veel ophof. Van de Graaf. „We krijgen veel reacties, helaas vooral met de strekking dat het niet mag wat wij willen doen en dat provincies alle juridische middelen zullen aangrijpen om ons te stoppen. Er is zelfs al gevraagd dat ze onze opgravingvergoeding willen afnemen. Bizar!”

Het zal wel op een rechtszaak uitdraaien, verwacht Van de Graaf. „Dat moet dan maar. Als maar duidelijk wordt hoe groot het probleem is en ik wil nog wel eens zien of wij echt niet mogen verkopen. Wat moeten we dan doen om aan ons geld te komen? Er werken hier vijftien mensen die ook op tijd hun salaris moeten krijgen. Het kan toch niet zo zijn dat wij het werk doen, geen geld krijgen, de vondsten in onze magazijnen moeten bewaren en dan ligdaam moeten toezien hoe we naar de rand van de afgrond gaan.”

„Alle bedrijven hebben het probleem, het speelt al tien jaar, maar ik neem hiermee natuurlijk wel een risico. Nog los van de juridische gevolgen. Wat betekent het voor onze reputatie? Willem bedruft van nog wel met ons zaken doen? Maar niets doet is geen optie”, zegt Van de Graaf.

Ten eerste

Willem-Simon van de Graaf bezig met het registreren van archeologische vondsten. Rekeningen voor dat werk worden vaak niet betaald.

Foto Raymond Rutting / de Volkskrant

Opgraver: betalen, of ik verkoop dit

Wie wil bouwen op historische grond moet bodemonderzoek laten doen. En dat betalen. Daar laten projectontwikkelaars het vaak afweten. Eén archeologisch bureau pikt het niet meer.

Van onze verslaggever
Dion Mebius

AMSTERDAM Het archeologisch bureau Archeodienst dreigt bodemvondsten te veilen, omdat de opdrachtgevers voor de desbetreffende opgravingen hun rekeningen niet betalen. Volgens eigenaar Willem-Simon van de Graaf proberen klanten geregeld onder het betalen van de rekening uit te komen en blijven consequenties vaak uit. Bureaus als Archeodienst blijven zo zitten met een fikse verliespost en een magazijn vol historische vondsten die 'soms letterlijk wegrotten', aldus Van de Graaf.

Volgens voorzitter Arjan Schutte van de NVAO, de Nederlandse Vereniging van Archeologische Opgravingsbedrijven wordt de onvrede over de wanbetalingen breed gedeeld. 'De gemeenten zouden vergunningen voor zulke bouwbedrijven weer in moeten trekken, ook al staat het gebouw er al. Dat gebeurt helaas te weinig. Het enige wat je dan rest is de gang naar de rechter.'

Dat hij het signaal waardeert, betekent niet dat Schutte het eens is met de wijze waarop Van de Graaf nu te werk gaat. 'De provincie is eigenaar van de vondsten, niet hij.'

Archeodienst uit Zevenaar voert opgravingen uit voor bedrijven die willen bouwen op plekken van grote historische waarde. De bouwende partijen zijn in dat geval bij wet verplicht - ter behoud van het Nederlands erfgoed - een archeologische opgraving uit te laten voeren. Zij draaien zelf op voor de kosten van dat verplichte bodemon-

derzoek. Het niet betalen van de rekening is echter schering en inslag, stelt Van de Graaf. 'Vaak gaat het mis bij het opstellen van het onderzoeksrapport. Zodra wij het pure veldwerk voltooid hebben, wordt de grond namelijk vrijgegeven en mag er gebouwd worden. Dan heeft een bouwbedrijf zijn doel bereikt en heeft het geen enkele interesse

“ Als er niets gebeurt, ligt het erfgoed weg te rotten in mijn magazijn

Willem-Simon van de Graaf Eigenaar van het archeologisch bureau Archeodienst

meer om het resterende werk, zoals de verslaglegging, te betalen.'

Het archeologisch bureau blijft in zo'n geval achter met een openstaande rekening. In het geval van Archeodienst gaat het om twaalf projecten waarbij betaling uitblijft, een kostenpost van zo'n half miljoen euro. De vondsten, variërend van aardewerk tot botmateriaal en voorwerpen van metaal, hout en glas, zijn eigendom van de provincie waar ze uit de grond zijn gehaald. Als bedrijven niet betalen, kan er geen archeologisch onderzoek naar deze stukken worden uitgevoerd. Het erfgoed kwijnt dan weg in het magazijn van het archeologisch bureau.

Hoogste bieder

De gemeenten, die toezicht moeten houden op archeologisch onderzoek, doen bijna niets om de problemen te verhelpen, meent Van de Graaf. 'Zij zien graag dat er gebouwd wordt en willen projectontwikkelaars niet afschrikken door lastige eisen te stellen.' Na de zoveelste financiële tegenvaller heeft hij besloten zijn vondsten te verkopen en zo 'de knuppel in het hoenderhok te gooien'.

Komen wanbetalers, provincies en gemeenten hem voor 8 september niet tegemoet, dan gaat het historisch materiaal naar de hoogste bieder. 'Als er niets gebeurt, liggen die stukken de komende tien jaar bij mij in het magazijn en rotten ze weg.' Hij steekt zijn nek uit, weet hij. 'De Erfgoedinspectie heeft al gedreigd met intrekken van mijn vergunning en de provincies dreigen met juridische consequenties. Daarom zijn

andere archeologische bedrijven ook niet happig om in actie te komen.'

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, onderdeel van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, keurt de verkoop sterk af. 'Het gaat hier om archeologische ethiek', zegt woordvoerder Dolf Muller. 'Wat in de grond gevonden wordt, is van ons alle-

maal. Het intrekken van de vergunning door de inspectie is dan wellicht een zwaar middel, maar het verkopen van archeologische vondsten is dat ook.' Muller kan zich daarom niet voorstellen dat Van de Graaf echt van plan is de historische voorwerpen te slijten. 'Maar we nemen zijn bezwaren wel serieus en gaan ernaar kijken.'

Advertentie

3 dgn Den Bosch ★★★★★

Tip! Geniet van de echte Bossche Bol en de prachtige Sint-Janskathedraal!

- 2 nachten in 4* Mövenpick 's Hertogenbosch (8,5)
- 2 keer uitgebreid ontbijtbuffet
- Incl. welkomstdrankje, gebruik van sauna en wifi
- Aankomsten t/m dec. Betaal pas bij aankomst!

3 dgn Drenthe + diner Kasteel Coevorden

- 3* Best Western City de Jonge (8,2)
- 2 nachten incl. ontbijt
- 1x diner (hoofgerecht)
- Gratis gebruik van wifi
- 4* Kasteel Coevorden (8,1)
- 2 nachten incl. ontbijtbuffet
- 1x 3-gangendiner
- Gratis parkeren en wifi

49.50

79.-

www.Zoweg.nl/krant of bel 0900-2359693 70 org

Tijl per persoon a.b.v. 2 personen en beschikbaarheid, uitsluitend reserveringen en laterisatiebetaling

Provincie legt beslag op bodemschatten archeoloog

Geplaatst op 08 september 2016; Laatste update 08 september, 14:29;

ARNHEM/ZEVENAAR - De provincie Gelderland heeft donderdag beslag laten leggen op archeologische vondsten van het archeologisch bedrijf Archeodienst in Zevenaar.

Hiermee is een openbare verkoop voorkomen. Eigenaar Willem-Simon van de Graaf van Archeodienst meldde enkele weken geleden dat hij inkomsten is misgelopen doordat het nogal eens voorkomt dat opdrachtgevers zijn archeologisch onderzoek niet vergoeden. Hij stelde deze partijen daarom een ultimatum: als niet uiterlijk 8 september was betaald, zouden bodemvondsten worden verkocht.

Geschil

Archeodienst had een geschil met zes provincies, waaronder Gelderland. Gedeputeerde Josan Meijers deed woensdagavond een ultieme poging Van de Graaf op andere gedachten te brengen, maar slaagde daar niet in.

Waardeloos

Omdat bodemschatten eigendom zijn van de provincie, liet Gelderland beslag leggen op de bodemvondsten. De provincie wilde daar niet langer mee wachten omdat Archeodienst volgens haar de vondsten voorafgaand aan de veiling

door elkaar dreigde te husselen. Dat zou ze wetenschappelijk waardeloos hebben gemaakt.

© De Gelderlander 2016, op dit artikel rust copyright.

Meer Zevenaar

1. Files op A12 door kapotte vrachtwagen en ongeluk

2. Automobilist gewond na botsing tegen boom Zevenaar